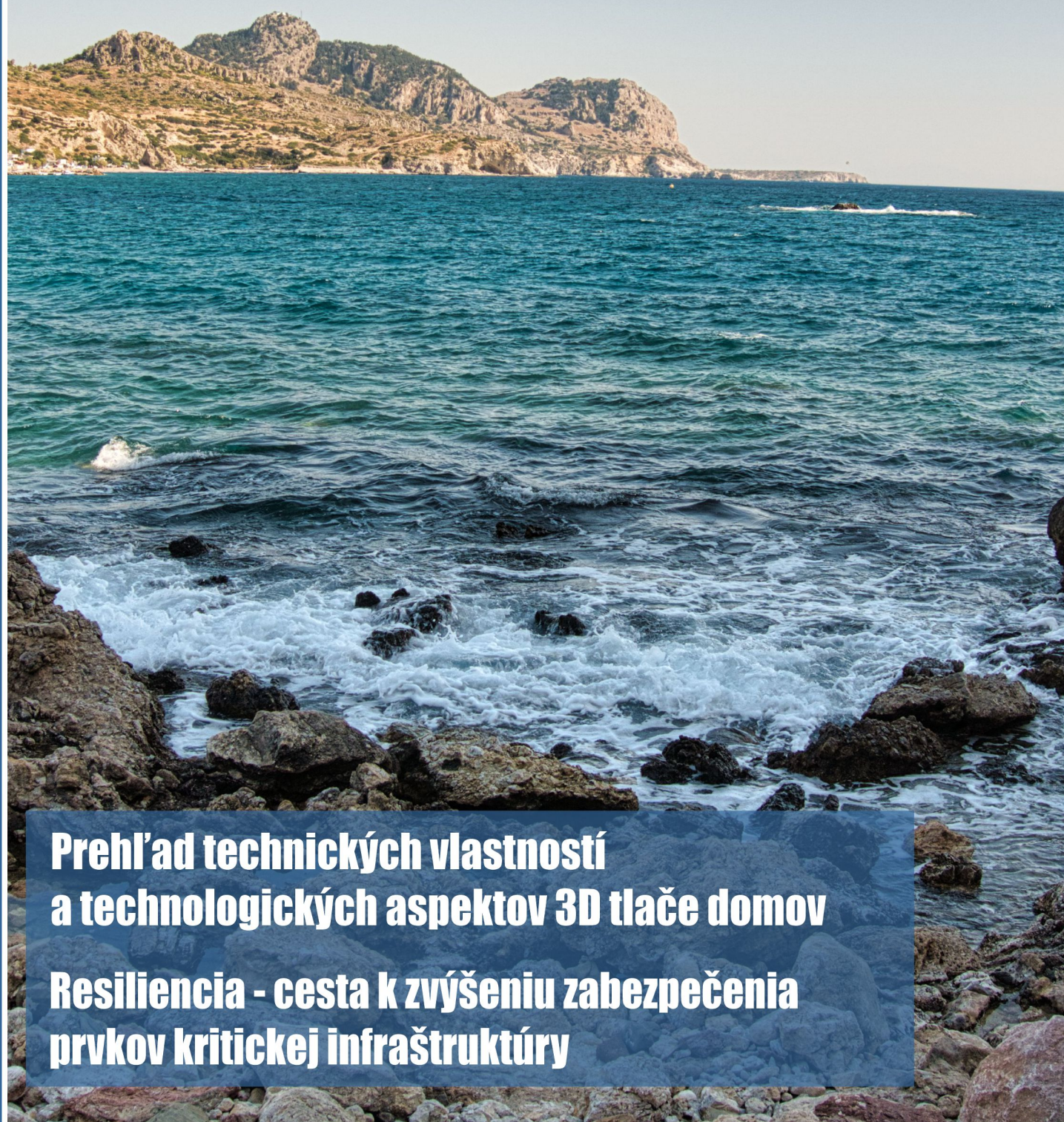

Mladá veda

Young Science

**Prehľad technických vlastností
a technologických aspektov 3D tlače domov**

**Resiliencia - cesta k zvýšeniu zabezpečenia
prvkov kritickej infraštruktúry**

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 2, ročník 7., vydané v decembri 2019

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Stredozemné more. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

VZDELÁVANIE DETÍ UKRAJINCOV NA SLOVENSKU (AKTUÁLNE PROBLÉMY)

EDUCATION OF CHILDREN OF UKRAINIANS IN SLOVAKIA (CURRENT PROBLEMS)

Michaela Mišenková¹, Veronika Škerháková²

Michaela Mišenková pôsobí ako interná doktorandka na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojom výskume sa venuje problematike jazykového obrazu slovenských a ukrajinských študentov Filozofickej fakulty a Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity. Veronika Škerháková pôsobí ako interná doktorandka na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojom výskume sa venuje problematike didaktickej vybavenosti a efektívnosti učebníc pre stredné a vysoké školy.

Michaela Mišenková act as a PhD. student at the Faculty of Arts of the University of Prešov in Prešov. Her research is devoted to the language image of Slovak and Ukrainian students of the Faculty of Arts and the Faculty of Managment of the University of Prešov. Veronika Škerháková works as an internal doctoral student at the Department of Management, Faculty of Management, University of Prešov. In her research, she focuses on the didactic equipment and effectiveness of textbooks for secondary schools and universities.

Abstract

The main aim of the study is to present a comprehensive view of the issue of migration and education of children of Ukrainians in Slovakia. The theoretical part in the basics presents so far known facts about the mentioned issue. The practical part analyzes the work of Slovak teachers with Ukrainian children. As the phenomenon of migration is increasingly up-to-date in Slovakia, the associated goal of the work is, on the example of Ukrainians, to map current problems in the education of children of foreign nationals. The study focuses on the knowledge concerning migration itself, multicultural education and also focuses on the issue of education and integration of these children within the Slovak educational system.

Key words: Ukrainians, Migration, Education, Slovakia, Educational system

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Michaela Mišenková, Inštitút rusistiky, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita, Ul. 17. novembra 15, 080 01 Prešov

E-mail: michaela.misenkova@smail.unipo.sk

² Adresa pracoviska: Mgr. Veronika Škerháková, Katedra manažmentu, Fakulta manažmentu, Prešovská univerzita, Konštantínova 16, 080 01 Prešov

E-mail: veronika.skerhakova@smail.unipo.sk

Abstrakt

Hlavným cieľom štúdie je podať ucelený pohľad na otázku migrácie a vzdelávania detí Ukrajincov na Slovensku. Teoretická časť v základoch predostiera doteraz známe fakty o uvedenej problematike. Praktická časť analyzuje prácu slovenských pedagógov s ukrajinskými deťmi. Keďže fenomén migrácie je čoraz viac aktuálny aj na Slovensku, pridruženým cieľom štúdie je na príklade Ukrajincov zmapovať súčasné problémy v oblasti vzdelávania detí zahraničných štátnych príslušníkov. Štúdia sa pritom sústreďí na poznatky týkajúce sa samotnej migrácie, multikultúrnej výchovy a rovnako veľkú pozornosť venuje problematike vzdelávania a integrácie týchto detí v rámci slovenského vzdelávacieho systému.

Kľúčové slová: Ukrajinci, migrácia, vzdelávanie, Slovensko, vzdelávací systém

Úvod

V našej štúdii sme sa rozhodli venovať pomerne aktuálnej téme, a to otázke vzdelávania detí zahraničných štátnych príslušníkov, konkrétne Ukrajincov. V dnešnej dobe so stále rastúcou migráciou sa problematika vzdelávania týchto detí stala významnou politickou i sociálnou otázkou. Integrácia týchto detí do spoločnosti je prípad od prípadu menej či viac zložitá. Každé dieťa absolvuje vlastnú cestu výchovy a vzdelávania.

Hlavným cieľom našej štúdie je poskytnúť ucelený pohľad na problematiku vzdelávania detí pochádzajúcich z Ukrajiny. Základná výskumná otázka, ktorú si kladieme sa týka problémov, ktoré majú vyučujúci s deťmi migrantov vo vzdelávacom systéme na Slovensku. Samozrejme, prvý kontakt detských migrantov a utečencov s novou školou nie je jednoduchý. Jazyková bariéra, kultúrne návyky, fyzicky viditeľné odlišnosti, to sú aspekty, na ktoré si musí nový žiak zvykať. Tieto deti bývajú takisto častokrát terčom šikanovania zo strany spolužiakov a preto je potrebné, aby sa im pedagógovia viac venovali, najmä v začiatkoch ich štúdia.

Výchova a vzdelanosť detí je nesmierne dôležitá pre budúcnosť našej spoločnosti. Preto je potrebné zintenzívniť a podporiť prácu učiteľov.

Migrácia Ukrajincov na Slovensko

Migrácia „je pohyb jednotlivcov alebo skupín osôb v geografickom a sociálnom priestore, spojený s prechodnou alebo trvalou zmenou miesta pobytu“ (Drál 2011, s. 7).

Je dôležité rozoznať rozdiel medzi migrantom a utečencom. Prevažne veľký počet ľudí odchádza zo svojej rodnej krajiny za lepšími životnými podmienkami. Ak by boli krajiny, v ktorých títo ľudia žijú ekonomicky, sociálne a politicky zodpovedne, bola by len malá pravdepodobnosť opustenia krajiny, ktorá im ponúka priaznivý život. Ak už ľudia opustili krajinu, ktorá bola ich domovom, musia sa vyrovnáť s novými prekážkami. Ľahko sa dajú predpovedať problémy spojené s opustením svojich rodín a priateľov. Napríklad jazykový hendikep alebo negatívne problémy s predsudkami, ktoré má cieľová krajina. Taktiež je náročné hľadanie si novej práce a adaptácia, ktorá súvisí s plnohodnotným prijatím do spoločnosti.

Za migranta môžeme označiť „osobu, ktorá sa premiestňuje (migruje), prichádza do cudzieho štátu s úmyslom ním prejsť, alebo sa v ňom usadiť. Migrant je človek, ktorý mení miesto pobytu s cieľom usadiť sa v inom štáte“ (Žáčková 2005, s. 8).

Od začiatku 90-tych rokov počet migrantov na Slovensku postupne narastá, pričom k najvýraznejšiemu nárastu prišlo po vstupe Slovenska do Európskej únie (EÚ) v roku 2004. V súčasnosti tvoria cudzinci 1,42% obyvateľov SR a cudzinci z krajín mimo EÚ len 0,54%. Celkovo však počet aj podiel cudzincov na celkovej populácii v SR medziročne narastá (Rozumne o migrácii, s. 12).

„Podobne ako v súčasnosti, aj v minulosti časť ľudí utekala zo svojej krajiny preto, že im hrozila vojna, hlad alebo prenasledovanie. V oblasti nedobrovoľnej migrácie je dôležitým míľnikom rok 1951, kedy bol v Ženeve prijatý Dohovor o právnom postavení utečencov. Dohovor definuje pojem utečenec, formu právnej ochrany, inú pomoc a sociálne práva utečencov, ktoré by im mali poskytnúť štáty, ktoré sú signatármi Dohovoru. Základné pravidlo Dohovoru ustanovuje, že utečenec nemá byť vrátený do krajiny, v ktorej mu hrozí prenasledovanie. Dohovor tiež definuje povinnosti utečencov voči prijímajúcemu štátu a objasňuje, že niektorým kategóriám osôb ako napríklad vojnovým zločincami, nemôže byť udelený štatút utečenca. Dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951, bol viac menej obmedzený na ochranu európskych utečencov po Druhej svetovej vojne. Protokol z roku 1967 rozšíril jeho pôsobnosť a odstránil zemepisné a časové obmedzenia. Dohovor sa tým zmenil na univerzálny nástroj, pretože problém vysídlenia ľudí sa rozšíril do celého sveta“ (Rozumne o migrácii s. 14).

ROK	Počet žiadostí o udelenie azylu	Udelený azyl	Neudelený azyl	Poskytnutá/neposkytnutá doplnková ochrana	Zastavené konania	Udelené štátne občianstvo
1993	96	41	20		25	0
1994	140	58	32		65	0
1995	359	80	57		190	0
1996	415	72	62		193	4
1997	645	69	84		539	14
1998	506	53	36		224	22
1999	1320	26	176		1034	2
2000	1556	11	123		1366	0
2001	8151	18	130		6154	11
2002	9743	20	309		8053	59
2003	10358	11	531		10656	42
2004	11395	15	1592		11782	20
2005	3549	25	827		2930	2
2006	2849	8	861		1940	5
2007	2642	14	1177	82/646	1693	18
2008	909	22	416	66/273	457	4
2009	822	14	330	98/165	460	1
2010	541	15	180	57/101	361	3
2011	491	12	186	91/47	270	7

2012	732	32	334	104/153	383	0
2013	441	15	124	34/49	352	7
2014	331	14	197	99/41	163	12
2015	330	8	124	41/24	148	5
2016	146	167	82	12/13	35	3
2017	166	29	77	25/16	73	6
2018	178	5	128	37/23	69	18
2019	75	2	27	9/8	44	2
Spolu	58 886	856	8 222	755/1558	49 659	267

Tabuľka 1 – Štatistika migrácie na Slovensku v rokoch 1993 až 2019.

Zdroj: MV SR

Ukrajinci sú v súčasnosti vôbec najpočetnejšou skupinou občanov tretích krajín na území SR. Na Slovensku k začiatku roku 2019 pracovalo takmer 70-tisíc cudzincov. V porovnaní s februárom 2018 počet občanov iných krajín pracujúcich na Slovensku stúpol o 19-tisíc, medzimesačne ide o nárast približne 632 cudzincov. Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín k 31.12.2018 bolo pre Ukrajincov spolu 24 913, z toho prechodných 20 543 a trvalých 4 369. Rok predtým (2017) to pritom bolo len 16 102, z toho prechodných bolo 12 135 a trvalých 3 923.

Podiel občanov Ukrajiny na celkovom počte cudzincov v SR je 20,5 %. V roku 2018 bolo u nás zamestnaných cudzincov z približne 130 štátov sveta, najviac zo Srbska (13 561), Ukrajiny (11 842, medziročný nárast o 7 216), Rumunska (11 072), Česka (6 062) a Maďarska (5 933).³

Problematika vzdelávania cudzincov

Právo na vzdelanie je základným ľudským právom, čo znamená, že aj deti migrantov sú súčasťou povinnej školskej dochádzky a majú právo na vzdelanie v krajine, do ktorej migrujú. Vzdelávanie detí migrantov však nie je vždy jednoduché, nakoľko medzi nimi a ich vzdelaním v novej krajine, môžu stáť rôzne prekážky, medzi ktoré zaradujeme napríklad kultúrne rozdiely, rozdielne hodnoty, normy, náboženstvo, pravidlá spoločnosti, neznalosť jazyka, nepripravenosť škôl na vzdelávanie detí cudzincov, xenofóbiu zo strany spolužiakov a iné. Napriek týmto všetkým prekážkam je vzdelávanie cudzincov dôležité a môže znamenať veľký prínos pre slovenskú spoločnosť a jej pracovný trh.

Jazyková bariéra sa považuje za nevýhodu vo vzdelávaní detí, ktoré dostatočne neovládajú reč, v ktorej prebieha vyučovanie. Významné je uvedomenie si, že deti cudzincov si osvojujú slovenský jazyk ako nový cudzí jazyk. Keďže sa slovenčina odlišuje od ich rodného jazyka, bude tento proces zreteľne ovplyvnený. Primárne poznatky o rodnom jazyku dieťaťa, ktorého učiteľ vyučuje, sú veľmi užitočné. Naučenie sa nového jazyka a jeho gramatiky je pre deti náročné. Každý jazyk má odlišnosti v štruktúre, a tým pádom je ťažšie porozumieť mu (Drál' 2011).

Téme migrácie vo vzdelávaní sa venovali aj T. Kuprina, A. Petríková a M. Mišénková, ktoré vo svojej štúdii vyslovili aj nejaké odporúčania. Pre úspešnú adaptáciu a motiváciu

³ Zdroj: <https://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku.html>

migrácie vo vzdelávaní je potrebné vytvoriť určité podmienky pre úspech už vo fáze školskej dochádzky a prípadne aj v predškolskom vzdelávaní. Zároveň je podľa respondentov, s ktorými v štúdiu pracovali, potrebné zaviesť bonusový plat učiteľom pracujúcim s deťmi migrantov, čo je celkom rozumné, pretože práca s týmito deťmi si vyžaduje viac času so zapojením ďalších technických zdrojov. V súčasnosti sa v oblasti vzdelávania, napriek posilňovaniu migračných procesov a zmene ich kvalitatívnych parametrov, pracuje na úrovni entuziazmu samotných pedagógov a školských zariadení. V praxi neexistujú žiadne významné administratívne zmeny a osobitná podpora: dodatočné financovanie, odborná podpora vrátane psychologickéj podpory, zvyšovanie prestíže škôl, ktoré vyučujú deti migrantov a technické vybavenie vzdelávacieho procesu (Куприна, Петрикова, Мищенкова 2019).

Na začiatku prieskumu sme si stanovili hlavnú hypotézu, podľa ktorej budú slovenskí učitelia vnímať za najväčší problém pri vyučovaní detí zo zahraničia ich nedostatočnú jazykovú prípravu.

Na základe hlavnej hypotézy sme sformulovali nasledujúce čiastkové problémy:

1. Predpokladáme, že slovenskí učitelia budú ako najmenší problém pri vyučovaní detí zo zahraničia vnímať konfliktné vzťahy so slovenskými spolužiakmi.
2. Predpokladáme vplyv pohlavia učiteľov na vnímanie aktuálnych problémov v otázke vzdelávania detí cudzincov. Ženy budú vyjadrovať vyššiu mieru tolerancie voči príslušníkom iných kultúr, než muži.
3. S nástupom zahraničných detí rastie aj prestíž školy.
4. Pedagógovia vyučujúci zahraničné deti budú od štátu požadovať adekvátne finančné ohodnotenie.

Metodológia

Ako hlavnú metódu nášho empirického prieskumu sme si zvolili dotazník, ktorý bol určený učiteľom základnej a strednej školy so zahraničnými deťmi. Dotazník obsahoval tri hlavné otázky, ktoré mali aj svoje podotázky. Pri jednotlivých podotázkach hlavnej prvej otázky boli hodnotenia od 1 po 5, kde bolo potrebné zakrúžkovať patričné číslo. Čísla od 1 po 5 mali respondenti vysvetlené slovne. V druhej a tretej otázke respondenti mohli zakrúžkovať viacero odpovedí. Všetci respondenti mohli na základe svojho vlastného uváženia zakrúžkovať odpovede, ktoré sa im najviac hodili k ich postojom. Dotazník bol zameraný na najaktuálnejšie problémy, s akými sa učitelia stretávajú pri vzdelávaní zahraničných (v našom prípade ukrajinských) detí. Učitelia mali na vyplnenie dotazníka stanovený čas, ktorý im poskytol riaditeľ školy. Dotazník bol anonymný.

Empirický prieskum prebiehal na pôde školy (Spojená škola T. Ševčenka, Sládkovičova 4, Prešov s pridanou hodnotou vyučovania v ukrajinskom jazyku). Celkovo bolo rozdanych 27 dotazníkov, a teda všetkým vyučujúcim. Dotazník bol realizovaný na jar 2018.

Spracovanie údajov prebiehalo pomocou matematicko-štatistických metód a triedenia. Zistené údaje prezentujeme vo forme grafov, ktoré považujeme za najzrozumiteľnejšiu interpretáciu výsledkov prieskumu. V grafoch uvádzame celkový počet respondentov a osobitne počet mužov a žien.

Respondenti na dané otázky odpovedali zakrúžkovaním danej odpovede, prípadne viacerých, ak to bolo možné. Alebo mali možnosť doplnenia vlastnej odpovede pri každej otázke.

Charakteristika prieskumnej vzorky

Prieskumnú vzorku tvorilo 27 pedagógov školy – 22 žien a 5 mužov, s vekovým rozhraním od 30 do 60 rokov.

Predmety, ktoré učitelia vyučujú:

- muži – slovenský jazyk (2), fyzika (1), informatika (2), občianska výuka (1), 1. stupeň (1);
- ženy – dejepis (2), ruský jazyk (2), geografia (2), 1. stupeň (2), ukrajinský jazyk (3), slovenský jazyk (2), nemecký jazyk (2), biológia (2), matematika (1), anglický jazyk (1), neuvedené (4). Do predmetov bolo zahrnuté aj to, že jeden učiteľ učil 2 a viac predmetov.

Výsledky empirického prieskumu v grafoch

Otázka 1: S akými problémami pri vyučovaní detí zo zahraničia sa stretávate?

Odpovede boli označené číslami, ktoré mohli respondenti zakrúžkovať. Jednotlivé čísla mali takéto vysvetlenia:

1. Taký problém sa nevyskytuje
2. Najmenej dôležitý problém
3. Menej dôležitý problém
4. Dôležitý problém
5. Najdôležitejší problém

V prvej otázke sme zisťovali, s akými problémami sa aktuálne učitelia pri vzdelávaní ukrajinských detí stretávajú. Zo zistených údajov sa nám ukazuje, že najviac žien vidí problém v potrebe zavedenia doučovania pre zahraničné deti. U mužov je to taktiež najzakladanejší problém, no na podobnej úrovni je aj problém vysokého počtu vymeškaných hodín bez udania dôvodu. Ako najmenšie problémy sa učiteľom vidia problémy v komunikácii s rodičmi zahraničných detí či konfliktné vzťahy s rodičmi týchto detí. Pri podotázke, kde mohli učitelia napísať aj iný problém sa u mužov nevyjadril ani jeden respondent a zo žien odpovedala iba jedna respondentka, ktorá ako problém popisovala používanie mobilných telefónov a odpisovanie.

Graf 1 - S akými problémami pri vyučovaní detí zo zahraničia sa stretávate, odpovede žien.

* podotázka 9. je uvedená dvakrát z dôvodu rovnakého počtu odpovedí pri hodnotení 1 aj pri hodnotení 3.

Zdroj: Autori

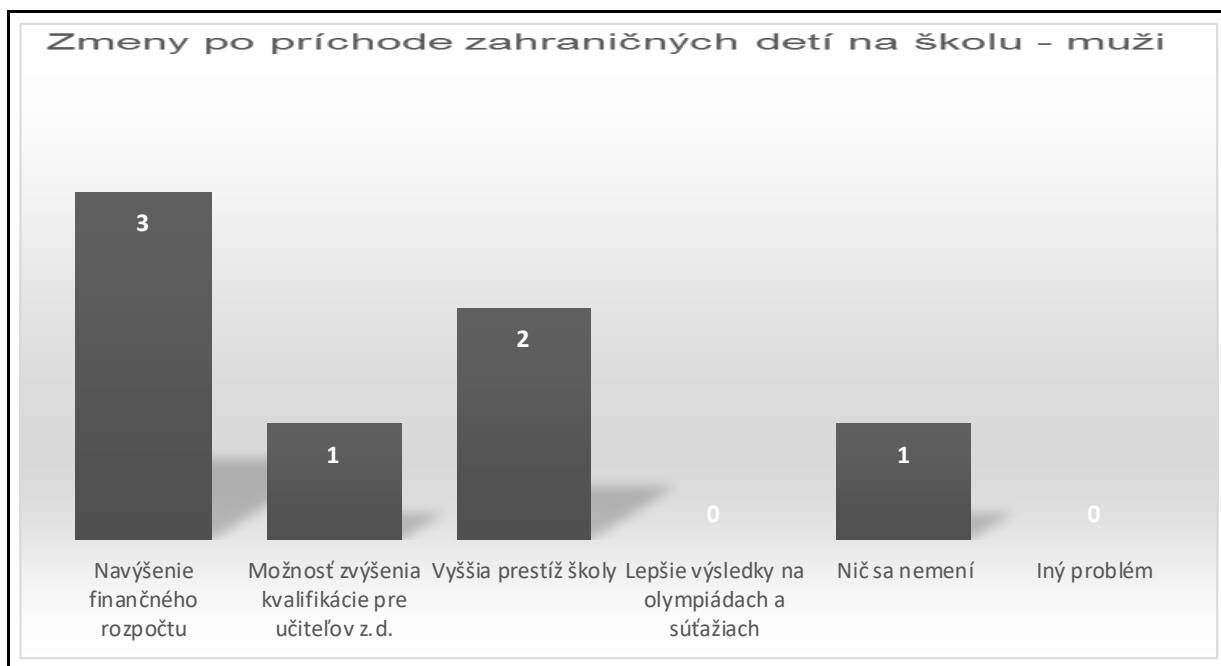
Graf 2 - S akými problémami pri vyučovaní detí zo zahraničia sa stretávate, odpovede žien.

* podotázka 3. je uvedená štyrikrát z dôvodu rovnakého počtu odpovedí pri hodnotení 1, 2, 3, 4.

Zdroj: Autori

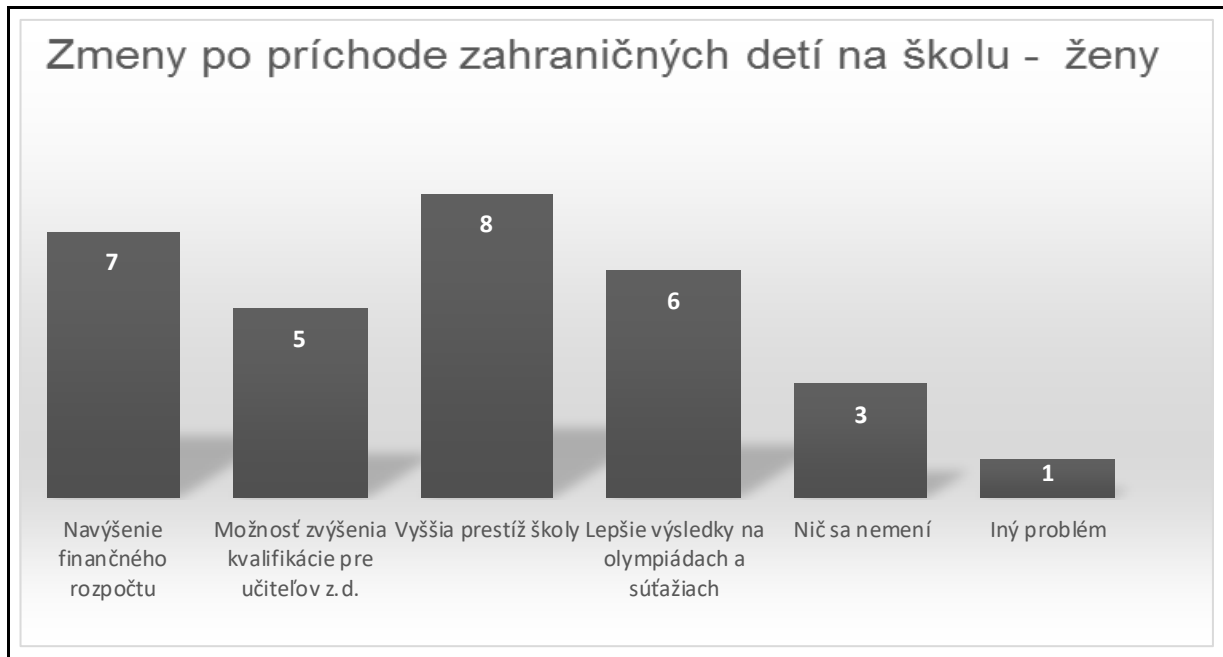
Otázka 2: Týkajú sa Vás niektoré z týchto zmien po príchode zahraničných detí na školu? (môžete označiť viac možností).

Pri otázke číslo 2 sme zisťovali, aké zmeny badajú učitelia na škole po príchode zahraničných detí. Učitelia mohli krúžkovať aj viac možností. Zo zistených údajov vyplýva, že za najväčšiu zmenu je učiteľmi považované to, že sa škole navýšil finančný rozpočet a s ním aj jej prestíž. Na druhom mieste bola možnosť zvýšenia kvalifikácie pre učiteľov zahraničných detí, ženy považovali za zmenu lepšie výsledky na olympiádach či súťažiach. Z iných problémov uviedla jedna žena pokles úrovne vedomostí žiakov.

Graf 3 - Zmeny po príchode zahraničných detí na školu, odpovede mužov.

Zdroj: Autori

Graf 4 - Zmeny po príchode zahraničným detí na školu, odpovede žien.
Zdroj: Autori

Otázka 3: Aké opatrenia by mal urobiť štát, ak školu navštevuje väčší počet detí zo zahraničia? (môžete označiť viac možností).

Pri otázke aké opatrenia by mal štát urobiť, ak školu navštevuje väčší počet detí zo zahraničia, kde sa taktiež mohlo krúžkovať viacero odpovedí, učitelia najviac krúžkovali možnosť prideľovania odmien tým pedagógom, ktorí majú v triedach zahraničné deti. Učitelia, ktorí pracujú so zahraničnými deťmi by taktiež prijali poskytnutie psychologickéj poradne. V neposlednom rade by prijali možnosť zvyšovať si kvalifikáciu a navýšiť financovanie. Pri uvedení vlastnej možnosti ju napísal len jeden respondent, a to zaviesť jazykové a vedomostné skúšky na spôsobilosť zahraničných detí študovať v slovenskom jazyku. Respondentky uvideli viacero možností, napríklad znížiť počet žiakov v triede na max 20 žiakov, byť dôslednejší v prístupe ku žiakom, zjednocovať postup na úrovni vedenia školy.

Graf 5 - Aké opatrenia by mal urobiť štát, ak školu navštevuje väčší počet detí zo zahraničia, odpovede mužov.

Zdroj: Autori

Graf 6 - Aké opatrenia by mal urobiť štát, ak školu navštevuje väčší počet detí zo zahraničia, odpovede žien.

Zdroj: Autori

Závery a praktické odporúčania

1. *Predpokladáme, že učitelia budú za najväčší problém pri vyučovaní detí zo zahraničia vnímať ich nedostatočnú jazykovú prípravu.*

Táto hlavná hypotéza sa nám potvrdila iba z časti, pretože respondenti vnímajú nedostatočnú jazykovú prípravu zahraničných detí, no ako väčší ale súvisiaci problém vnímajú potrebu zavedenia doučovacích hodín pre tieto deti.

2. *Predpokladáme, že slovenskí učitelia budú ako najmenší problém pri vyučovaní detí zo zahraničia vnímať konfliktné vzťahy so slovenskými spolužiakmi.*

Tento parciálny problém sa nám potvrdil. Taktiež ako malý problém učitelia vnímajú hyperaktivitu či zlé správanie zahraničných detí na hodinách, konfliktné vzťahy so spolužiakmi, konfliktné vzťahy rodičov zahraničných a slovenských detí či nezúčastňovanie sa rodičov zahraničných detí na školských aktivitách.

3. *Predpokladáme vplyv pohlavia učiteľov na vnímanie aktuálnych problémov v otázke vzdelávania detí cudzincov. Ženy budú vyjadrovať vyššiu mieru tolerancie voči príslušníkom iných kultúr, než muži.*

V danej problematike majú ženy a muži rovnaké postavenie, obe skupiny sú rovnako tolerantné voči príslušníkom iných kultúr.

4. *S nástupom zahraničných detí rastie aj prestíž školy.*

Tento vedľajší problém sa nám potvrdil. Učitelia vnímajú ako najväčšiu zmenu po nástupe zahraničných detí na školu väčšiu prestíž školy. No s rovnakým počtom skončila aj možnosť navýšenia finančného rozpočtu školy.

5. *Pedagógovia vyučujúci zahraničné deti budú od štátu požadovať adekvátne finančné ohodnotenie.*

Tento parciálny problém sa nám potvrdil, bola najviac označovaná ako u žien tak aj u mužov.

Vzdelávanie detí cudzincov predpokladá špecifický prístup, znalosť práce s rôznymi kultúrami, ich kultúrnymi špecifikami a ovládanie komunikačného jazyka. Medzi základné odporúčania pre prax s deťmi migrantov by sme zaradili poskytovanie jazykových kurzov pre prichádzajúce deti, podpora výučby cudzích jazykov na školách, príprava a školenie učiteľov (cez kontinuálne vzdelávanie) a žiakov (cez multikultúrnú výchovu) a osвета spoločnosti v otázkach migrácie. Otvorenie sa spoznávaniu nových kultúr, nesie so sebou mnoho pozitív, ktoré možno využiť v každodennom živote. V danej oblasti by sme videli aj uplatnenie sociálneho pracovníka, ktorý by mohol pomáhať rodine a samotným deťom pri integrácii do spoločnosti a poskytnúť im dôležité informácie týkajúce sa nielen vzdelávacieho systému na Slovensku, ale aj o živote v krajine. Významným prvkom je aj podpora kultúr migrantov, ktorá je prospešná nielen pre migrantov samotných, ale pre celú multikultúrnú spoločnosť a súčasný pracovný trh.

Záver

Vzdelávanie detí migrantov je téma, ktorá s postupným rastom migrantskej populácie na Slovensku naberať na svojej dôležitosti a je potrebné venovať jej určitú pozornosť. Cieľom našej štúdie bolo informovať a poskytnúť ucelený pohľad na migráciu a vzdelávanie detí cudzincov (konkrétne ukrajinských), a taktiež pozdvihnúť povedomie o tejto problematike.

O tom, že fenomén migrácie je u nás pomerne novou témou, ale čoraz aktuálnejšou, sme Vás oboznámili už v úvode. Sťahovanie z miesta na miesto nesie so sebou vo väčšine prípadov jednu základnú myšlienku, a tou je nájsť lepšie podmienky pre seba a svojich blízkych. Výrazne dôležitou časťou v tomto smere je vzdelanie. Je potrebné uvedomiť si, že každé dieťa, bez ohľadu na farbu pleti, pohlavie, kultúru či jazyk, má právo vzdelávať sa v krajine, ktorá je pre neho a jeho rodičov nová. Dôležité je to, či sú školy a pedagógovia pripravení tento fenomén ustáť a či kolektív triedy prijme dieťa inej národnosti.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
doc. Mgr. Anna Petříková, PhD.*

Použitá literatúra

1. DRÁĽ, Peter, 2009. Interkultúrne učenie. In: *ZOOMm*. Bratislava: Rada mládeže Slovenska. 2009.
2. DRÁĽ, Peter a Elena GALLOVÁ KRIGLEROVÁ, et al., 2011. *Vzdelávanie detí cudzincov na Slovensku. Potreby a riešenia*. 1.vyd., Bratislava: Centrum pre výskum etnicity a kultúry.
3. DRÁĽ, Peter a Tina GAŽOVIČOVÁ, et al., 2011. *Vzdelávanie detí cudzincov na Slovensku. Príklady dobrej praxe*. 1.vyd., Bratislava: Centrum pre výskum etnicity a kultúry.
4. HUDECOVÁ, Katarína, 2012. *Pobyt cudzincov na Slovensku*. Bratislava: Medzinárodná organizácia pre migráciu.
5. MISTRÍK, Erich, et al., 1999. *Kultúra a multikultúrna výchova. Culture and Multicultural Education*. Bratislava: IRIS.
6. SABOL, Jozef a Ingrid ZUBKOVÁ, 2003. *Kultúra, multikultúrnosť*. Metodická príručka pre učiteľov z oblasti interkultúrnej výchovy. Žilina: EUROFORMES, s.r.o.
7. *Pobyt cudzincov v SR*. [Citované 04.04.2019]. Dostupné na internete: <http://mic.iom.sk/sk/pobyt/vseobecne-informacie/12-pobyt-cudzincov-na-slovensku-zakladne-informacie.html>
8. *Rozumne o migrácii. Manuál pre organizátorov verejných podujatí*. [Citované 04.04.2019]. Dostupné na internete: http://cvek.sk/wp-content/uploads/2016/02/Manua%CC%81_Rozumne-o-migracii_finalna-verzia.pdf
9. ŽAČKOVÁ, Marta a Katarína VLADOVÁ, 2005. *Deti cudzincov vo výchovno – vzdelávacom procese z hľadiska dodržiavania ľudských práv a práv detí*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav.
10. КУПРИНА Тамара В., Анна ПЕТРИКОВА и МИШЕНКОВА Михаела, 2019. Языковые и социокультурные проблемы учебной миграции в России и Словакии (на примере школ г. Екатеринбурга и г. Прешова). In: *Филологический класс*. Научно-методический журнал. № 1 (55). Екатеринбург.